

เอกสารการแจ้งเตือนและแนะนำแนวทางป้องกันความเสี่ยงทางไซเบอร์ กรณีข้อมูลส่วนบุคคลรั่วไหล (Data Leak)

ปัจจุบันภัยคุกคามทางไซเบอร์ที่เกี่ยวข้องกับการรั่วไหลของข้อมูลส่วนบุคคล (Data Leak) มีแนวโน้มเพิ่มสูงขึ้นอย่างต่อเนื่อง โดยพบว่ามีข้อมูลบัญชีผู้ใช้งานของหน่วยงาน เช่น ชื่อผู้ใช้งาน (Username) และรหัสผ่าน (Password) ถูกเผยแพร่ในแหล่งต่าง ๆ เป็นจำนวนมาก ซึ่งข้อมูลที่รั่วไหลดังกล่าวสามารถถูกนำไปใช้ในการเข้าถึงระบบสารสนเทศ เว็บไซต์ สื่อสังคมออนไลน์ หรือแพลตฟอร์มที่เกี่ยวข้องโดยไม่ได้รับอนุญาต และอาจถูกใช้เป็นจุดเริ่มต้นในการเข้าถึงข้อมูลสำคัญ การยกระดับสิทธิ์ (Privilege Escalation) หรือการเคลื่อนย้ายภายในระบบเครือข่าย (Lateral Movement) ของหน่วยงาน

จากการเฝ้าระวังและติดตามสถานการณ์ พบว่าการเกิด Data Leak อาจมีสาเหตุมาจากหลายปัจจัย เช่น การโจมตีผ่านห่วงโซ่อุปทาน (Supply Chain Attack) การตั้งค่าระบบหรือเว็บไซต์ที่ไม่ปลอดภัย การขาดมาตรการป้องกันสำหรับระบบที่เปิดให้บริการจากภายนอก การติดตั้งแวร์ประเภทขโมยข้อมูล (Infostealer) รวมถึงการรั่วไหลของข้อมูลผ่านระบบเชื่อมต่อ โปรแกรมประยุกต์ หรือผู้ให้บริการภายนอก เช่น การบริหารจัดการ Application Programming Interface (API) หรือการจัดเก็บข้อมูลรับรอง (Credentials) สำหรับการเชื่อมต่อที่ไม่เหมาะสม ซึ่งล้วนเป็นปัจจัยสำคัญที่นำไปสู่การรั่วไหลของข้อมูลส่วนบุคคลและข้อมูลสำคัญขององค์กร

นอกจากนี้ ยังพบว่าหลายหน่วยงานมีช่องโหว่ด้านการบริหารจัดการข้อมูลและสิทธิ์การเข้าถึง เช่น การกำหนดสิทธิ์ไม่เหมาะสม การมีบัญชีผู้ใช้งานที่ไม่ได้ใช้งานแต่ยังคงเปิดใช้งานอยู่ การไม่เพิกถอนสิทธิ์เมื่อมีการเปลี่ยนแปลงหน้าที่หรือพ้นสภาพการปฏิบัติงาน รวมถึงการขาดระบบบริหารจัดการบัญชีผู้ใช้งานแบบรวมศูนย์ (Identity and Access Management: IAM) ซึ่งเป็นปัจจัยเสริมที่ทำให้ข้อมูลส่วนบุคคลที่รั่วไหลสามารถถูกนำไปใช้ได้อย่างมีประสิทธิภาพโดยผู้ไม่ประสงค์ดี และเพิ่มความเสี่ยงต่อการละเมิดข้อมูล (Data Breach) ในวงกว้าง

ทั้งนี้ ประเด็นความเสี่ยงสำคัญที่หน่วยงานควรให้ความสำคัญ มีดังนี้

1. ความเสี่ยงด้านการควบคุมบุคลากรและสิทธิ์การเข้าถึง

ทั้งนี้ ในหลายหน่วยงานยังพบปัญหาด้านการบริหารจัดการสิทธิ์การเข้าถึงและบัญชีผู้ใช้งาน ซึ่งอาจก่อให้เกิดความเสี่ยงต่อความมั่นคงปลอดภัยของระบบสารสนเทศ โดยมีประเด็นสำคัญ ดังนี้

- การกำหนดสิทธิ์การเข้าถึงไม่เหมาะสม หรือให้สิทธิ์เกินความจำเป็นต่อหน้าที่
- การมีบัญชีผู้ใช้งานที่ไม่ได้ใช้งานแต่ยังคงเปิดใช้งานอยู่ (บัญชีค้าง)
- การไม่ปรับสิทธิ์ให้สอดคล้องกับการเปลี่ยนแปลงหน้าที่ความรับผิดชอบ
- การไม่เพิกถอนสิทธิ์โดยทันทีเมื่อบุคลากรพ้นสภาพการปฏิบัติงาน หรือหมดความจำเป็นในการเข้าถึงระบบ
- ความเสี่ยงจากการใช้งานบัญชีโดยไม่เหมาะสมจากบุคลากรภายใน ผู้รับจ้าง ที่ปรึกษา หรือผู้ให้บริการภายนอก
- การขาดการควบคุมและติดตามการใช้งานบัญชีผู้ดูแลระบบหรือบัญชีสิทธิ์ระดับสูงอย่างเพียงพอ

ทั้งนี้ ปัจจัยดังกล่าวอาจส่งผลให้ผู้ไม่ประสงค์ดีสามารถนำบัญชีผู้ใช้งานไปใช้ในการเข้าถึงข้อมูลหรือระบบสำคัญของหน่วยงานโดยไม่ได้รับอนุญาต หรือใช้งานเกินขอบเขตหน้าที่ที่กำหนด

ดังนั้น หน่วยงานควรกำหนดมาตรการควบคุมบัญชีผู้ใช้งานและสิทธิ์การเข้าถึงอย่างเป็นระบบ โดยครอบคลุมประเด็นสำคัญ ดังนี้

- การกำหนดและอนุมัติสิทธิ์เมื่อเริ่มปฏิบัติงาน
- การปรับเปลี่ยนสิทธิ์เมื่อมีการโยกย้ายหรือเปลี่ยนแปลงหน้าที่

- การแยกหน้าที่ความรับผิดชอบที่สำคัญออกจากกัน (Segregation of Duties)
- การควบคุมและติดตามการใช้งานบัญชีสิทธิ์ระดับสูง
- การระงับหรือเพิกถอนสิทธิ์โดยทันทีเมื่อพบสภาพการปฏิบัติงาน
- กำหนดนโยบายรหัสผ่านที่ปลอดภัย เช่น หลีกเลี่ยงการใช้รหัสผ่านซ้ำ กำหนดรายการรหัสผ่านต้องห้าม (Blacklist) และส่งเสริมการใช้เครื่องมือจัดการรหัสผ่าน (Password Manager)
- กำหนดกระบวนการเปลี่ยนและกู้คืนรหัสผ่านอย่างปลอดภัย เช่น การยืนยันตัวตนก่อนรีเซ็ตรหัสผ่าน และจำกัดการใช้งานรหัสผ่านเดิม

2. ความเสี่ยงจากการรั่วไหลของข้อมูลและการควบคุมการส่งออกข้อมูลไม่เพียงพอ

นอกจากนี้ สภาพแวดล้อมการใช้งานระบบสารสนเทศในปัจจุบันมีความซับซ้อนและเชื่อมโยงกันหลายระบบ ทำให้มีการรับส่ง จัดเก็บ และใช้งานข้อมูลผ่านหลายช่องทาง ทั้งระบบภายใน ระบบคลาวด์ อีเมล เว็บแอปพลิเคชัน ระบบแชร์ไฟล์ อุปกรณ์พกพา และโปรแกรมเว็บเบราว์เซอร์ หากหน่วยงานขาดมาตรการกำกับดูแลข้อมูลอย่างเหมาะสม อาจส่งผลให้ข้อมูลสำคัญถูกเปิดเผย เข้าถึง ใช้งาน หรือส่งออกไปยังภายนอกโดยไม่ได้รับอนุญาต

โดยความเสี่ยงที่พบบ่อย มีดังนี้

- การกำหนดสิทธิ์เข้าถึงข้อมูลไม่เหมาะสม หรือเปิดให้เข้าถึงกว้างเกินความจำเป็น
- การจัดเก็บข้อมูลสำคัญในระบบหรือพื้นที่ที่ไม่ปลอดภัย
- การรับส่งข้อมูลโดยไม่มีการเข้ารหัส หรือใช้ช่องทางที่ไม่ปลอดภัย
- การใช้งานระบบคลาวด์ อีเมล หรือระบบแชร์ไฟล์ โดยไม่มีมาตรการควบคุมที่เพียงพอ
- การขาดมาตรการควบคุมและเฝ้าระวังการนำข้อมูลออกจากระบบ
- การใช้รหัสผ่านซ้ำ หรือจัดเก็บข้อมูลบัญชีและกุญแจสำหรับเชื่อมต่อระบบในลักษณะที่ไม่เหมาะสม
- ความเสี่ยงจากโปรแกรมเว็บเบราว์เซอร์ เช่น การบันทึกรหัสผ่าน การถูกขโมย session token หรือ cookie และการใช้งานส่วนขยายที่ไม่ปลอดภัย
- การติดมัลแวร์ประเภทขโมยข้อมูลที่สามารถดึงข้อมูลบัญชีผู้ใช้งานหรือข้อมูลสำคัญจากเครื่องผู้ใช้งาน

ดังนั้น หน่วยงานควรกำหนดมาตรการป้องกันการรั่วไหลของข้อมูลอย่างเป็นระบบ โดยครอบคลุมประเด็นสำคัญ ดังนี้

- จำแนกประเภทข้อมูลตามระดับความสำคัญ (Data Classification) และกำหนดแนวทางการใช้งานข้อมูลอย่างเหมาะสม
- จำกัดสิทธิ์การเข้าถึงข้อมูลตามหน้าที่และความจำเป็น (Least Privilege)
- เข้ารหัสข้อมูลทั้งขณะจัดเก็บและขณะรับส่ง (Encryption at Rest และ In Transit)
- ควบคุมการใช้งานอีเมล ระบบคลาวด์ ระบบแชร์ไฟล์ และช่องทางรับส่งข้อมูลอื่นอย่างรัดกุม
- หลีกเลี่ยงการจัดเก็บรหัสผ่านหรือข้อมูลรับรองไว้ในเว็บเบราว์เซอร์หรือพื้นที่ที่เข้าถึงได้ง่าย
- ควบคุมการติดตั้งและใช้งานส่วนขยายของเว็บเบราว์เซอร์เท่าที่จำเป็น
- เฝ้าระวัง ตรวจสอบ และควบคุมการนำข้อมูลออกจากระบบ (Data Loss Prevention)
- ตรวจสอบและป้องกันมัลแวร์ที่ขโมยข้อมูลจากอุปกรณ์ผู้ใช้งานอย่างสม่ำเสมอ

3. ความเสี่ยงจากการตั้งค่าระบบเว็บไซต์และระบบที่เปิดให้บริการจากภายนอกไม่เหมาะสม

ทั้งนี้ ระบบเว็บไซต์ เว็บเซิร์ฟเวอร์ และระบบสารสนเทศที่เปิดให้บริการจากภายนอก มักเป็นเป้าหมายหลักของการโจมตีจากผู้ไม่ประสงค์ดี หากมีการตั้งค่าที่ไม่เหมาะสม หรือขาดการดูแลรักษาความ

มั่นคงปลอดภัยอย่างต่อเนื่อง อาจส่งผลให้เกิดความเสี่ยงต่อการถูกโจมตีและเข้าถึงระบบโดยไม่ได้รับอนุญาต โดยมีประเด็นสำคัญ ดังนี้

- การตั้งค่าระบบไม่เหมาะสม หรือเปิดใช้งานบริการและพอร์ตที่ไม่จำเป็น
- การไม่ปรับปรุงซอฟต์แวร์ ระบบจัดการเนื้อหา (CMS) เฟรมเวิร์ก หรือปลั๊กอินให้เป็นปัจจุบัน
- การขาดมาตรการเสริมความมั่นคงปลอดภัยสำหรับระบบที่เปิดให้บริการจากภายนอก
- การกำหนดสิทธิ์ของบัญชีบริการหรือบัญชีผู้ดูแลระบบไม่เหมาะสม
- ความเสี่ยงจากการโจมตีผ่านช่องทางเว็บ เช่น การสแกนช่องโหว่ การเข้าถึงระบบโดยไม่ได้รับอนุญาต หรือการแก้ไขหน้าเว็บไซต์
- การถูกใช้ระบบเป็นช่องทางแพร่กระจายมัลแวร์ หรือขโมยข้อมูลของหน่วยงานและผู้ใช้งาน

ทั้งนี้ ความเสี่ยงดังกล่าวอาจส่งผลให้ระบบของหน่วยงานถูกบุกรุก ถูกแก้ไขข้อมูล หรือถูกใช้เป็นจุดเริ่มต้นในการโจมตีระบบภายในของหน่วยงาน ดังนั้น หน่วยงานควรดำเนินการเสริมความมั่นคงปลอดภัยของระบบเว็บไซต์และระบบที่เปิดให้บริการจากภายนอกอย่างสม่ำเสมอ โดยครอบคลุมประเด็นสำคัญ ดังนี้

- ปิดบริการหรือพอร์ตที่ไม่จำเป็น และจำกัดการเข้าถึงเฉพาะที่จำเป็น
- ปรับแต่งค่าความมั่นคงปลอดภัยของระบบให้เหมาะสม (Secure Configuration)
- อัปเดตซอฟต์แวร์ ระบบจัดการเนื้อหา เฟรมเวิร์ก และส่วนประกอบที่เกี่ยวข้องให้เป็นปัจจุบันอยู่เสมอ
- จำกัดสิทธิ์ของบัญชีบริการและบัญชีผู้ดูแลระบบตามหลักความจำเป็น
- แยกส่วนระบบที่ให้บริการภายนอกออกจากระบบภายใน (Network Segmentation)
- พิจารณาใช้มาตรการป้องกันการโจมตีผ่านช่องทางเว็บ เช่น Web Application Firewall (WAF) หรือมาตรการที่เทียบเท่า

4. ความเสี่ยงจากการรั่วไหลผ่านระบบเชื่อมต่อและ API

จากการเฝ้าระวังและติดตามสถานการณ์ภัยคุกคามทางไซเบอร์ พบว่าการรั่วไหลของบัญชีผู้ใช้งานอาจเกิดจากความเสี่ยงของระบบเชื่อมต่อและการทำงาน Application Programming Interface (API) ซึ่งใช้ในการแลกเปลี่ยนข้อมูลระหว่างระบบทั้งภายในและภายนอกหน่วยงาน โดยมีประเด็นสำคัญ ดังนี้

- การกำหนดสิทธิ์การเข้าถึง API ไม่เหมาะสม หรือให้สิทธิ์เกินความจำเป็น
- การจัดเก็บข้อมูลรับรองสำหรับการเชื่อมต่อ เช่น API key, access token, secret key หรือบัญชีบริการ ในลักษณะที่ไม่ปลอดภัย
- การเปิดเผยข้อมูลรับรองในซอร์สโค้ด ไฟล์ตั้งค่า หรือระบบที่สามารถเข้าถึงได้โดยไม่จำเป็น
- การขาดการควบคุมและจำกัดการเข้าถึงระบบเชื่อมต่อกับผู้ให้บริการภายนอกหรือระบบคู่สัญญา
- การขาดการเฝ้าระวังการใช้งาน API ทำให้ไม่สามารถตรวจจับพฤติกรรมผิดปกติได้
- ความเสี่ยงจากการนำข้อมูลรับรองไปใช้เชื่อมต่อระบบ เข้าถึงข้อมูล หรือส่งการผ่าน API โดยไม่ได้รับอนุญาต

ทั้งนี้ ความเสี่ยงดังกล่าวอาจส่งผลให้เกิดการเข้าถึงข้อมูลสำคัญ การใช้สิทธิ์เกินขอบเขต หรือการโจมตีระบบผ่านช่องทางการเชื่อมต่อระหว่างระบบ

ดังนั้น หน่วยงานควรกำหนดมาตรการควบคุมความมั่นคงปลอดภัยของระบบเชื่อมต่อและ API อย่างเหมาะสม โดยครอบคลุมประเด็นสำคัญ ดังนี้

- กำหนดสิทธิ์การเข้าถึง API ตามหลักความจำเป็น (Least Privilege)
- จัดเก็บ API key, token และข้อมูลรับรองในรูปแบบที่ปลอดภัย และหลีกเลี่ยงการฝังไว้ในซอร์สโค้ด

- ใช้กลไกการยืนยันตัวตนและการอนุญาตที่เหมาะสมสำหรับการเชื่อมต่อระหว่างระบบ
- จำกัดการเข้าถึง API ตามแหล่งที่มา เช่น IP address หรือ network ที่เชื่อถือได้
- เฝ้าระวังและตรวจสอบการใช้งาน API อย่างต่อเนื่อง เพื่อป้องกันและตรวจจับพฤติกรรมที่ผิดปกติ
- ทบทวนและยกเลิกข้อมูลรับรองหรือสิทธิ์การเข้าถึงที่ไม่จำเป็นอย่างสม่ำเสมอ

สำนักงานคณะกรรมการการรักษาความมั่นคงปลอดภัยไซเบอร์แห่งชาติ (สกมช.) จึงขอให้หน่วยงานในประเทศไทยยกระดับการเฝ้าระวังและติดตามสถานการณ์ภัยคุกคามทางไซเบอร์อย่างใกล้ชิด โดยเฉพาะภัยคุกคามที่เกี่ยวข้องกับบัญชีผู้ใช้งาน ระบบที่เปิดให้บริการจากภายนอก การเชื่อมต่อกับระบบหรือผู้ให้บริการภายนอก และความเสียหายจากการรั่วไหลของข้อมูล ซึ่งถือเป็นปัจจัยสำคัญที่อาจส่งผลกระทบต่อความมั่นคงปลอดภัยของระบบสารสนเทศและข้อมูลสำคัญของหน่วยงานโดยรวม

แนวทางป้องกันและลดความเสี่ยงเบื้องต้น

จากการวิเคราะห์ประเด็นความเสี่ยงด้านการควบคุมบุคลากรและสิทธิ์การเข้าถึง การรั่วไหลของข้อมูล การตั้งค่าระบบเว็บไซต์และระบบที่เปิดให้บริการจากภายนอก รวมถึงความเสี่ยงจากระบบเชื่อมต่อและการแลกเปลี่ยนข้อมูลระหว่างระบบ หน่วยงานควรดำเนินการป้องกันและลดความเสี่ยงอย่างเป็นระบบ ครอบคลุมทั้งด้านเทคโนโลยี กระบวนการ และบุคลากร เพื่อป้องกันการนำข้อมูลบัญชีผู้ใช้งานไปใช้โดยมิชอบ และลดผลกระทบที่อาจเกิดขึ้นต่อระบบสารสนเทศของหน่วยงาน

ทั้งนี้ สามารถดำเนินการได้ ดังนี้

1. ดำเนินการตรวจสอบและปิดช่องโหว่ของระบบสารสนเทศอย่างเร่งด่วน โดยเฉพาะระบบเว็บไซต์และบริการที่เปิดให้เข้าถึงจากภายนอก รวมถึงปรับแต่งค่าความมั่นคงปลอดภัยของระบบให้เหมาะสม ปิดบริการหรือพอร์ตที่ไม่จำเป็น และกำหนดมาตรการป้องกันการโจมตีผ่านช่องทางเว็บอย่างเหมาะสม
2. สำรองข้อมูลอย่างน้อย 3 ชุด และจัดเก็บข้อมูลสำรองในลักษณะที่แยกออกจากระบบหลัก รวมถึงมีการสำรองแบบออฟไลน์ เพื่อรองรับกรณีระบบถูกโจมตีหรือเกิดเหตุขัดข้องที่กระทบต่อความต่อเนื่องในการให้บริการ
3. ตรวจสอบการเข้าถึงระบบจากระยะไกล เช่น Remote Desktop Protocol (RDP) และ Virtual Private Network (VPN) พร้อมเฝ้าระวังพฤติกรรมการใช้งานที่ผิดปกติ และกำหนดมาตรการยืนยันตัวตนที่เหมาะสมสำหรับการเข้าถึงจากภายนอก
4. บังคับใช้การยืนยันตัวตนแบบหลายปัจจัย (Multi-Factor Authentication: MFA) สำหรับระบบสำคัญ ระบบที่เปิดให้บริการจากภายนอก และบัญชีผู้ใช้งานที่มีสิทธิ์ระดับสูง พร้อมกำหนดรหัสผ่านให้มีความซับซ้อนและยากต่อการคาดเดา และควรกำหนดนโยบายรหัสผ่าน เช่น หลีกเลี่ยงการใช้รหัสผ่านซ้ำ กำหนดรายการรหัสผ่านต้องห้าม (Blacklist) และส่งเสริมการใช้เครื่องมือจัดการรหัสผ่าน (Password Manager)
5. อัปเดตระบบปฏิบัติการ ซอฟต์แวร์ อุปกรณ์ และส่วนประกอบของระบบต่าง ๆ ให้เป็นปัจจุบันอยู่เสมอ โดยเฉพาะระบบที่เชื่อมต่อกับเครือข่ายภายนอก ระบบเว็บไซต์ ระบบจัดการเนื้อหา และซอฟต์แวร์ที่มีความเสี่ยงสูง
6. ติดตั้งและปรับปรุงระบบป้องกันมัลแวร์ให้มีความทันสมัยอยู่เสมอ โดยเฉพาะการป้องกันมัลแวร์ที่มุ่งขโมยข้อมูลบัญชีผู้ใช้งาน ข้อมูลรับรองสำหรับเชื่อมต่อระบบ และข้อมูลสำคัญอื่นของหน่วยงาน
7. ตรวจสอบอุปกรณ์ของผู้ใช้งาน โดยเฉพาะกรณีการปฏิบัติงานจากภายนอกหน่วยงาน อุปกรณ์ของผู้ดูแลระบบ และอุปกรณ์ที่เข้าถึงระบบสำคัญ เพื่อให้มั่นใจว่ามีมาตรการป้องกันที่เหมาะสม และไม่ตกอยู่ในภาวะเสี่ยงต่อการรั่วไหลของข้อมูล

8. เฝ้าระวังและวิเคราะห์บันทึกการใช้งานระบบ (Log) อย่างต่อเนื่อง และนำข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับภัยคุกคามมาใช้ในการตรวจจับและป้องกัน โดยเฉพาะความผิดปกติของการเข้าสู่ระบบ การเรียกใช้งานระบบ จากตำแหน่งที่ไม่คุ้นเคย การใช้งานบัญชีสิทธิ์สูง และการเข้าถึงข้อมูลสำคัญที่ผิดไปจากปกติ

9. ตรวจสอบและควบคุมการเข้าถึงของระบบหรือผู้ให้บริการภายนอกอย่างรัดกุม รวมถึงกำหนดสิทธิ์การเข้าถึงสำหรับระบบเชื่อมต่อ โปรแกรมประยุกต์ และ Application Programming Interface (API) ตามความจำเป็น จัดเก็บข้อมูลรับรอง กุญแจลับ และโทเคนสำหรับการเชื่อมต่ออย่างปลอดภัย และเฝ้าระวังการใช้งานที่ผิดปกติอย่างสม่ำเสมอ

10. จัดให้มีระบบบริหารจัดการบัญชีผู้ใช้งานและสิทธิ์การเข้าถึงแบบรวมศูนย์ เพื่อควบคุมวงจรชีวิตบัญชีผู้ใช้งานอย่างเป็นระบบ ครอบคลุมการสร้าง การแก้ไข การระงับ และการยกเลิกบัญชี รวมถึงการเพิกถอนสิทธิ์ทันทีเมื่อมีการเปลี่ยนแปลงหน้าที่หรือพันสภาพการปฏิบัติงาน รวมถึงกำหนดกระบวนการยืนยันตัวตน (Identity Proofing) สำหรับการสร้างบัญชี การกู้คืนบัญชี และการเปลี่ยนแปลงข้อมูลสำคัญ เพื่อป้องกันการแอบอ้างตัวตน

11. ควบคุมการกำหนดสิทธิ์การเข้าถึงตามหน้าที่และความจำเป็นของการปฏิบัติงาน พร้อมทบทวนสิทธิ์ของผู้ใช้งาน ผู้ดูแลระบบ และผู้เกี่ยวข้องภายนอกเป็นระยะ เพื่อลดความเสี่ยงจากการเข้าถึงข้อมูลหรือระบบเกินความจำเป็น รวมทั้งลดความเสี่ยงจากการใช้งานโดยไม่เหมาะสมจากบุคลากรภายใน

12. กำหนดมาตรการป้องกันข้อมูลรั่วไหลอย่างเหมาะสม โดยจำแนกประเภทข้อมูลสำคัญ จำกัดการเข้าถึงตามระดับความจำเป็น เข้ารหัสข้อมูลทั้งขณะจัดเก็บและขณะรับส่ง และควบคุมการส่งออกข้อมูลผ่านระบบอีเมล เว็บแอปพลิเคชัน ระบบคลาวด์ และอุปกรณ์พกพา เพื่อป้องกันการนำข้อมูลออกจากระบบโดยไม่ได้รับอนุญาต รวมถึงควบคุมการใช้งานข้อมูลผ่านเว็บเบราว์เซอร์ และป้องกันการจัดเก็บข้อมูลรับรองในลักษณะที่ไม่ปลอดภัย

13. จัดให้มีการทดสอบความมั่นคงปลอดภัยของระบบอย่างสม่ำเสมอ เช่น การประเมินช่องโหว่ การทดสอบเจาะระบบ และการตรวจสอบความมั่นคงปลอดภัยของเว็บไซต์ ระบบเชื่อมต่อ และบริการภายนอก เพื่อค้นหาและลดความเสี่ยงก่อนเกิดเหตุการณ์จริง รวมถึงกำหนดมาตรการควบคุมการใช้งาน session เช่น การกำหนดระยะเวลาหมดอายุของ session และการยกเลิก session เมื่อพบพฤติกรรมผิดปกติ

14. สร้างความตระหนักรู้ด้านความมั่นคงปลอดภัยให้กับผู้ใช้งาน ผู้ดูแลระบบ และผู้เกี่ยวข้อง โดยให้ความรู้เกี่ยวกับการตั้งรหัสผ่านอย่างปลอดภัย การใช้งาน MFA การระวังภัยจากการหลอกลวงทางอิเล็กทรอนิกส์ การดูแลข้อมูลรับรองสำหรับเชื่อมต่อระบบ และแนวทางการปฏิบัติที่ปลอดภัยในการใช้งานระบบสารสนเทศของหน่วยงาน

คำแนะนำทั่วไปสำหรับกรณีนี้

1. ให้ตรวจสอบข้อมูลตามที่ปรากฏบนหน้าเว็บข้อมูลคอมพิวเตอร์ในระบบข้อมูล log file และพฤติกรรมแวดล้อมในระบบ เพื่อประเมินว่ามีเหตุภัยคุกคามทางไซเบอร์เกิดขึ้นหรือไม่ หากพบว่ามีภัยคุกคามทางไซเบอร์เกิดขึ้นให้ดำเนินการป้องกันรับมือและลดความเสี่ยงจากภัยคุกคามทางไซเบอร์ดังกล่าว ตาม พ.ร.บ. ไซเบอร์ฯ หรือแนวทางด้าน cybersecurity เช่น NIST Cybersecurity Framework^[2] เป็นต้น ทั้งนี้ สกมช. ยินดีให้การสนับสนุนในการดำเนินการดังกล่าว

2. หากเกิดความเสียหาย ควรดำเนินการแจ้งความกับหน่วยงานบังคับใช้กฎหมายในพื้นที่ เช่น บช.สอท. ตั้งอยู่ภายในเมืองทองธานี จว.นนทบุรี หรือสถานีตำรวจในพื้นที่ เพื่อจะได้เป็นการแจ้งเหตุการกระทำผิดทางอาญาในฐานะผู้เสียหาย และเริ่มกระบวนการตรวจพิสูจน์ได้อย่างถูกต้องตามกฎหมาย

3. ดำเนินการตรวจสอบข้อมูลต่าง ๆ เช่น ข้อมูลส่วนบุคคล ข้อมูลที่มีความละเอียดอ่อนที่ถูกทำให้เผยแพร่ไป โดยได้อ้างว่าเป็นของหน่วยงานหรือบุคคลอื่น เพื่อพิจารณาแนวทางป้องกันและรับมือกับข้อกฎหมายและความเสียหายที่อาจจะเกิดขึ้น

4. ในการดำเนินการเรื่องรับมือและตอบสนองเหตุการณ์ดังกล่าว นอกจากการกู้คืนระบบให้สามารถทำงานได้ตามปกติโดยเร็วแล้ว ควรจะดำเนินการหาสาเหตุและแหล่งที่มาของภัยคุกคามที่แท้จริงสามารถระบุร่องรอยได้ตามพยานหลักฐานที่ปรากฏได้อย่างชัดเจน ทั้งนี้ เพื่อเป็นการตรวจหาภัยคุกคามที่ยังคงแฝงอยู่ในระบบและเป็นการป้องกันไม่ให้เกิดเหตุซ้ำจากช่องโหว่ที่มีอยู่ในระบบ

5. ดำเนินการตรวจสอบข้อมูลส่วนบุคคลที่หน่วยงานได้เผยแพร่บนเว็บไซต์ให้เหมาะสมและสอดคล้องตามที่ พระราชบัญญัติคุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคล พ.ศ. 2562 ในส่วนที่เกี่ยวกับการเก็บรวบรวมการใช้ และการเปิดเผยข้อมูลส่วนบุคคลที่กำหนด เนื่องจากการเปิดเผยข้อมูลส่วนบุคคลบางข้อมูลบนหน้าเว็บไซต์อาจก่อให้เกิดความเสียหายต่อเจ้าของข้อมูลส่วนบุคคลนั้นได้ เช่น เลขที่บัตรประจำตัวประชาชน เบอร์โทรศัพท์ หรือที่อยู่ เป็นต้น หากหน่วยงานพิจารณาแล้วปรากฏว่า ข้อมูลส่วนบุคคลใดไม่จำเป็นต้องเผยแพร่และเป็นข้อมูลที่หากเผยแพร่แล้วอาจก่อให้เกิดความเสียหายต่อเจ้าของข้อมูลส่วนบุคคลให้หน่วยงานดำเนินการเผยแพร่ข้อมูลเท่าที่จำเป็นตามที่ได้รับความยินยอมจากเจ้าของข้อมูลส่วนบุคคลนั้น กรณีหน่วยงานจำเป็นต้องเผยแพร่ข้อมูลส่วนบุคคลดังกล่าว ให้หน่วยงานดำเนินการกำหนดสิทธิในการเข้าถึงข้อมูลส่วนบุคคลหรือดำเนินการอื่นใด เพื่อเป็นการป้องกันมิให้เกิดความเสียหายแก่เจ้าของข้อมูลส่วนบุคคลได้อีกทั้งเป็นการลดความเสี่ยงจากการละเมิดข้อมูลส่วนบุคคลนั้นด้วย

อนึ่ง หากหน่วยงานมิได้ดำเนินการให้สอดคล้องและเป็นไปตามที่ พระราชบัญญัติคุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคล พ.ศ. 2562 กำหนด อาจถือได้ว่าเป็นการฝ่าฝืนหรือไม่ปฏิบัติ อันอาจมีความรับผิดทางแพ่งทางอาญา หรือทางปกครองตามที่พระราชบัญญัตินี้กำหนดไว้

ข้อกฎหมายที่เกี่ยวข้อง

พ.ร.บ.การรักษาความมั่นคงปลอดภัยไซเบอร์ พ.ศ. 2562 มาตรา ๔๕ หน่วยงานของรัฐ หน่วยงานควบคุมหรือกำกับดูแล และหน่วยงานโครงสร้าง พื้นฐานสำคัญทางสารสนเทศ มีหน้าที่ป้องกัน รับมือ และลดความเสี่ยงจากภัยคุกคามทางไซเบอร์ ตามประมวลแนวทางปฏิบัติและกรอบมาตรฐานด้านการรักษาความมั่นคงปลอดภัยไซเบอร์ของแต่ละ หน่วยงาน และต้องดำเนินการให้เป็นไปตามประมวลแนวทางปฏิบัติและกรอบมาตรฐานด้านการรักษาความมั่นคงปลอดภัยไซเบอร์ และมาตรา 58^[1] กรณีเกิดภัยคุกคามทางไซเบอร์ต่อระบบสารสนเทศ ในการดูแลรับผิดชอบของหน่วยงานของรัฐหรือหน่วยงานโครงสร้างพื้นฐานสำคัญทางสารสนเทศ ให้หน่วยงานดำเนินการตรวจสอบข้อมูลที่เกี่ยวข้อง ข้อมูลคอมพิวเตอร์ และระบบคอมพิวเตอร์ของหน่วยงาน เพื่อประเมินภัยคุกคาม ดำเนินการป้องกันรับมือและลดความเสี่ยงจากภัยคุกคามตามแนวทางปฏิบัติและกรอบมาตรฐานด้านการรักษาความมั่นคงปลอดภัยไซเบอร์ของหน่วยงานนั้น และแจ้งมายังสำนักงานคณะกรรมการการรักษาความมั่นคงปลอดภัยไซเบอร์แห่งชาติ และหน่วยงานควบคุมหรือกำกับดูแลของตนโดยเร็ว

พ.ร.บ.คุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคล พ.ศ. 2562 มาตรา 37 (4)^[2] กรณีแจ้งเหตุการณ์ละเมิดข้อมูลส่วนบุคคลแก่สำนักงานคุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคลโดยไม่ชักช้าภายใน 72 ชั่วโมง นับแต่ทราบเหตุเท่าที่จะสามารถกระทำได้ เว้นแต่การละเมิดดังกล่าวไม่มีความเสี่ยงที่จะมีผลกระทบต่อ สิทธิและเสรีภาพของบุคคล ในกรณีที่การละเมิดมีความเสี่ยงสูงที่จะมีผลกระทบต่อสิทธิและเสรีภาพ ของบุคคล ให้แจ้งเหตุการณ์ละเมิดให้เจ้าของข้อมูลส่วนบุคคลทราบพร้อมกับแนวทางการเยียวยา โดยไม่ชักช้า ทั้งนี้ ได้มีกำหนดโทษตามพระราชบัญญัตินี้ ดังนี้

- 1) ความรับผิดทางแพ่ง บัญญัติไว้ในมาตรา 77 ถึงมาตรา 78
- 2) โทษอาญา บัญญัติไว้ในมาตรา 79 ถึงมาตรา 81
- 3) โทษทางปกครอง บัญญัติไว้ในมาตรา 82 ถึงมาตรา 90

ทั้งนี้ ขอให้หน่วยงานติดตามสถานการณ์ภัยคุกคามทางไซเบอร์จากแหล่งข้อมูลที่เกี่ยวข้องอย่างต่อเนื่อง และดำเนินมาตรการด้านความมั่นคงปลอดภัยอย่างเคร่งครัด เพื่อป้องกันความเสียหายที่อาจเกิดขึ้นต่อระบบสารสนเทศ ข้อมูลสำคัญ และการให้บริการของหน่วยงาน

ศูนย์ประสานการรักษาความมั่นคงปลอดภัยระบบคอมพิวเตอร์แห่งชาติ (ThaiCERT) แนะนำให้ผู้ใช้งานและผู้ดูแลระบบผลิตภัณฑ์ที่ได้รับผลกระทบทำการอัปเดตเป็นเวอร์ชันล่าสุดทันที เพื่อป้องกันการถูกโจมตีและตรวจสอบการเข้าถึงโดยไม่ได้รับอนุญาตรวมถึงเหตุการณ์ด้านความปลอดภัยร้ายแรงด้านอื่น ๆ และตรวจสอบกิจกรรมต่างๆ ที่อาจเป็นอันตรายต่อระบบสารสนเทศของหน่วยงาน ตามคำแนะนำและสามารถติดตามข่าวสารเกี่ยวกับภัยคุกคามทางไซเบอร์เพิ่มเติมได้ที่ <https://webboard-nsoc.ncsa.or.th/> หรือ Scan QR Code

<https://webboard-nsoc.ncsa.or.th/>

อ้างอิง

1. <https://drive.ncsa.or.th/s/XtCz2kFkcwkaz9Y>
2. <https://ratchakitcha.soc.go.th/documents/17082307.pdf>